

УДК 329(495)(043)

Булик Максим Володимирович, старший викладач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Маріупольського державного університету

НАРОДНИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ СОБОР (ЛАОС) В ПОЛІТИЧНІЙ СИСТЕМІ ГРЕЦІЇ: ПРОГРАМНІ ЗАСАДИ ТА ЕЛЕКТОРАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

В сучасній політичній системі Греції сили, що орієнтуються на праву консервативну ідеологію відіграють надзвичайно активну роль. Серед них до парламенту входить Народний православний собор (Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός, ΛΑ.Ο.Σ, ЛАОС), створений журналістом Георгіосом Каратзаферісом 14 вересня 2000 р. через кілька місяців після того, як він виключений з партії “Нова Демократія” (НД). Офіційною причиною цього стали неодноразові антисемітські висловлювання Каратзаферіса, які дискредитували одну з провідних політичних партій сучасної Греції. Ідеологія нової партії сформувалася на принципах націоналізму та антиглобалізму. Партія виступає з позицій відмови від традиційного поділу на лівих, центристів та правих. Замість цього ЛАОС пропонує гуртуватися навколо себе тих, хто належить до непривілейованих верст населення Греції, тих, хто виступає проти глобалізації, а також за збереження повноти національного суверенітету.

В своїй політичній програмі ЛАОС запропонував свій варіант реформи державного сектора, який полягає в запровадженні прямих всенародних виборів президента республіки і наділенні його широкими повноваженнями. Водночас праві виступають за пряме обрання прем'єр-міністра та членів уряду і обмеження терміну їх перебування при владі. Крім того, ЛАОС пропонує обмежити депутатську недоторканість та надати право ініціювати судове переслідування парламентарів Конституційному суду республіки [5]. Підтримуючи свою назву, ЛАОС виступає за збереження особливої ролі Грецької православної церкви в державі за умови рівного та неупередженого ставлення до будь-яких інших конфесій.

В сфері зовнішньої політики ЛАОС вважає за необхідне посилити контроль над кордонами Греції та обмежити імміграцію. ЛАОС займає жорстку позицію щодо врегулювання Кіпрської проблеми, наголошуючи на принципі єдності острова; виступає за політку стримування щодо Туреччини та Македонії. В питанні європейської інтеграції праві займають дещо двояку позицію. З одного боку, вони заявлять про незворотність європейського шляху розвитку Греції та її членства в ЄС на засадах конфедерації. З іншого боку, ЛАОС вимагає збереження пріоритету національних інтересів, обов'язкового консенсусу з усіх зовнішньополітичних питань, захисту культурних традицій грецької цивілізації. Особливу увагу ЛАОС приділяє проблемі глобалізації. Праві не відкидають позитивних наслідків глобалізаційних процесів, але основну загрозу бачать в тенденціях до поглиблення нерівності між різними народами, зникненні культурних та національних особливостей народів світу [5].

В економічній сфері ЛАОС вважає за необхідне проводити комплексну політику, яка базувалася б на визнанні приватної власності, вільної конкуренції та підприємництва і збереженні при цьому за державою ролі регулятора ринку. Праві виступають проти присутності на національному ринку Греції великих транснаціональних компаній, звинувачуючи їх в діях, що не відповідають інтересам

суспільства. ЛАОС вимагає законодавчого забезпечення надання пріоритету громадянам Греції при наймі на роботу, запровадження податкових пільг для тих компаній, які не використовують нелегальної праці іммігрантів.

Значну увагу ЛАОС в своїй програмі приділяє питанню соціального захисту. Зокрема, він запропонував запровадити єдину національну пенсію для громадян Греції, які мають річні доходи менше 7500 євро; надавати фінансову допомогу безробітним на протязі терміну понад один рік; надавати постійну матеріальну допомогу всім грецьким сім'ям, що перебувають за межею бідності; створити Центри психологічної підтримки для пенсіонерів, самотніх людей, та тих, хто потребує такої допомоги. В сфері охорони здоров'я пропонується запровадити єдину національну політику медичного страхування з метою уніфікації діяльності відповідних кампаній і фондів. Також ЛАОС пропонує створити єдину установу – “Агентство з охорони здоров'я”, яка б займалася координацією політики в цій галузі. Крім того, ЛАОС виступає за запровадження електронної медичної карти, надання податкових привілеїв лікарям, які працюють у віддалених районах країни, запровадження програм безкоштовної освіти для медичних робітників на протязі всього життя. При цьому ЛАОС не виступає за ліквідацію приватних медичних закладів, але вимагає запровадження єдиних критеріїв діяльності з державними лікарнями [5].

В сфері освіти праві пропонують збільшити видатки до 5 % бюджету країни, запровадити 12-річну базову середню освіту, посилити національні акценти та наголос на патріотизмі при викладенні історії в школах. У галузі вищої освіти пропонується посилити контроль над діяльністю адміністрації, модернізацію навчальних програм к відповідності до європейських стандартів. Крім того, ЛАОС виступає за створення спеціальних корпусів охорони університетів, які взяли на себе питання охорони правопорядку та недопущення використання території ВНЗ для дій, спрямованих проти суспільства. Праві не наголошують прямо на ліквідації положень про недопущення на територію університетів працівників поліції та прокуратури, але завжди підтримують в парламенті заходи, спрямовані проти радикально налаштованих елементів серед студентства. Головною особливістю в підходах до вищої освіти ЛАОС є пряма підтримка ідеї про необхідність відновлення діяльності приватних навчальних закладів. Праві мотивують це застарілістю норм Конституції, які забороняють приватні виші, недостатністю фінансування з боку держави та відтоком студентів до іноземних університетів [5].

Аналіз програми ЛАОС дозволяє говорити про те, що дана політична сила дійсно відійшла від традиційної ультраконсервативної ідеології. Підтримуючи з одного боку пріоритет національних інтересів та підкреслюючи негативні наслідки глобалізаційних процесів, ЛАОС з іншого боку висуває докладну програму соціальних реформ, які зорієнтовані на найбільш бідні групи населення Греції. Водночас ЛАОС намагається знайти підтримку серед представників малого та середнього бізнесу, а також державних службовців, пропонуючи їм реформи, пов'язані з податковими пільгами, новими соціальними гарантіями і збільшенням доходів. Крім того, ЛАОС намагається залучити до себе ту частину грецького суспільства, яка виступає з позицій антикомунізму, антисемітизму та гомофобії. Зокрема, сам Г. Каратзаферіс неодноразово висловлювався про негативну роль євреїв в діловому житті Греції, а також семітські корені керівників ПАСОК. Дані позиції не відображені в програмі ЛАОС, однак добре відомі як прихильникам, там і противникам партії в країні.

Дебютувавши на парламентських виборах 2004 р., ЛАОС не зміг потрапити до парламенту, отримавши 162494 голоси, або 2,19 % від загальності кількості тих, хто проголосував [3; 4]. Водночас тенденцію до зростання популярності ЛАОС продемонстрували вже вибори до Європейського парламенту, що відбулися 13 червня 2004 р., на яких ЛАОС отримав 4,12 %, провівши до парламенту одного депутата — Г. Каратзаферіса [1]. Парламентські вибори в 2007 р. підтвердили зростання популярності правих в Греції. Партія набрала 271763 голоси (3,8 %), що дозволили їй створити в парламенті власну фракцію у кількості 10 депутатів [3; 4]. Регіональний зріз електоральної підтримки ЛАОС говорить про відносну популярність партії серед населення Афіньського регіону та Салонік. В свою чергу, більш віддалені регіони, зокрема, острівна частина Греції, відмовили ЛАОС у підтримці. Слід відзначити, що передвиборча стратегія ЛАОС якраз і була спростована на великі промислово розвинені регіони з високим рівнем щільності населення. При відносно невеликих фінансових затратах ЛАОС вдалося охопити значну частину потенційного електорату. Стабільність електоральної бази ЛАОС була підтверджена в 2009 р., коли на позачергових парламентських виборах партія отримала 5,63 % голосів виборців, що дозволило їй провести до парламенту 15 депутатів [2].

Успіх ЛАОС є свідченням актуалізації питання щодо впливу сучасних глобальних процесів на життя греків. Інтенсивні міграційні потоки, переважно нелегальні; зростання рівня злочинності; активна діяльність ТНК в Греції, певне стирання національних рис, загроза самобутності культури призводять до підтримки таких партій, як ЛАОС. Причому дана тенденція характерна не лише для Греції, але й інших держав Європейського Союзу. Водночас слід зазначити, що з приходом до парламенту радикальність деяких гасел ЛАОС зменшилася, зокрема, партія тепер виступає за активну участь країни в ЄС.

Література

1. EU elections results, 2004 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ypes.gr/en/Elections/ElectionsEuropeanParliament/ResultsofElections/2004>.
2. Greece: Parliamentary Election 2009 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://eed.nsd.uib.no/webview/index.jsp?study=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FStudy%2FGRPA2009_Display&mode=cube&v=2&cube=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2Fcube%2FGRPA2009_Display_C1&top=yes.
3. National Elections Results 2004 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ypes.gr/en/Elections/NationalElections/Results/nationallecures2004>.
4. National Elections Results 2007 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ekloges-prev.singularlogic.eu/v2007/pages/index.html>.
5. Επιστολή του Προέδρου του Λαϊκού Ορθόδοξου Συναγερμού (ΛΑ.Ο'.Σ.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.laos.gr/laos.asp?epilogi='pdf/PROGRAM_LAOS.pdf&page=laos.